

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 75/2022-60

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1) [REDACTED]

[REDACTED],
zastúpených obchodnou spoločnosťou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o.,
Havlíčkova 16, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom
pod sp. zn. 8 Sa 20/2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. novembra 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sa 20/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovatelia žiadajú o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia každému v sume 2 000 eur a náhrady trov konania. Súčasne žiadajú o prednostné prerokovanie ústavnej sťažnosti z dôvodu neodkladnej potreby vydať v napadnutom konaní meritórne rozhodnutie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa správnu žalobou doručenou krajskému súdu 28. marca 2019 domáhajú proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „[REDAKOVANÉ]“) ako žalovanému ochrany pred iným zásahom orgánu verejnej správy, ku ktorému došlo v súvislosti s realizáciou oprávnení vykonaných [REDAKOVANÉ] v konaní vedenom pod sp. zn. 0009/OKT/2017. Sťažovatelia zároveň žiadali aj o priznanie odkladného účinku správnej žaloby.

3. Sťažovatelia v správnej žalobe namietajú nezákonnosť zásahu [REDAKOVANÉ] a tým i nezákonnosť dôkazov, ktoré [REDAKOVANÉ] získal týmto zásahom od Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorými sú verejne neprístupné informácie o IP adresách uchádzačov vo verejných obstarávaníach, z ktorých sa mali prihlasovať do jednotlivých zákaziek v podobe tzv. prevádzkových a lokalizačných údajov, ktoré sa stali zásadným, avšak podľa sťažovateľov nezákonne získaným dôkazom v prebiehajúcom správnom konaní. Prebiehajúce správne konanie vedené [REDAKOVANÉ] sa týka dohody obmedzujúcej súťaž podľa § 4 ods. 1 v spojení s § 4 ods. 4 písm. a), c) a f) zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov medzi sťažovateľmi a [REDAKOVANÉ]. V tomto správnom konaní vydal [REDAKOVANÉ] 5. decembra 2019 rozhodnutie, v ktorom vyslovil, že konanie sťažovateľov a [REDAKOVANÉ], je zakázanou dohodou obmedzujúcou hospodársku súťaž, uložil im pokuty vo výške od 8 621 eur do 944 517 eur a zakázal im účasť na verejnom obstarávaní, v obchodnej verejnej súťaži alebo inej obdobnej súťaži po dobu troch rokov od právoplatnosti konečného rozhodnutia.

4. Správne konanie bolo neskôr vedené pred druhostupňovým rozkladným správnym orgánom (Radou [REDAKOVANÉ] pričom Rada [REDAKOVANÉ] bola viazaná lehotou na právoplatné rozhodnutie vo veci samej, ktorá mala uplynúť najneskôr 6. júna 2021. Vzhľadom na to, že Rada [REDAKOVANÉ] sťažovateľov vyzvala na vyjadrenie, a to 30. októbra 2020, sťažovatelia očakávali vydanie rozhodnutia začiatkom roku 2021. Sťažovatelia zároveň túto skutočnosť oznámili aj krajskému súdu. Rada [REDAKOVANÉ] vydala druhostupňové rozhodnutie 19. mája 2021, ktoré bolo sťažovateľom doručené 31. mája 2021.

5. Rozhodnutie o správnej žalobe, teda, či zásah [REDAKOVANÉ] bol nezákonný, je nosnou a kľúčovou otázkou a má podstatný význam pre už uvedené správne konanie vedené pred [REDAKOVANÉ] a bude rozhodné pre posúdenie, či [REDAKOVANÉ] môže v konaní nakladať s takto získanými informáciami. Vzhľadom na to považujú sťažovatelia vyriešenie daného sporu za extrémne dôležité.

6. V napadnutom konaní sa sťažovatelia domáhali urýchleného rozhodnutia vo veci, a to opakovanými žiadosťami o urgentné vybavenie veci, ako aj sťažnosťami na prieťahy v konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Sťažnosti sťažovateľov na prieťahy v konaní boli dvakrát vyhodnotené ako dôvodné.

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti a jej doplneniach rozsiahlo argumentujú, v čom vidia splnenie predpokladov na vyslovenie porušenia označených práv a priznanie primeraného finančného zadostučinenia, poukazujúc na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

(ďalej len „ESLP“). Od podania správnej žaloby do podania (v poradí piatej) ústavnej sťažnosti uplynuli 2 roky a 7 mesiacov, pričom krajský súd v tejto veci meritórne nerozhodol. Tvrdia, že podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu v prípade jednoinštančného konania, akým je aj napadnuté konanie, je potrebné rozhodnúť do 12 mesiacov od jeho začatia.

8. Sťažovatelia poukázali na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 30/2021 zo 16. marca 2021 v skutkovo a právne takmer totožnej veci, ktorým ústavný súd prikázal krajskému súdu konať vo veci iných sťažiteľov, keď konanie ku dňu podania ústavnej sťažnosti trvalo len 13 mesiacov a 13 dní.

9. K právnej a faktickej zložitosti uvádzajú, že hoci predmetné konanie predstavuje z hľadiska posúdenia jednotlivých aspektov nezákonnosti a neprimeranosti iného zásahu orgánu verejnej správy zložitejšiu (právnú) otázku, ani právna zložitnosť nemôže sama osebe odôvodniť neprimeranú dĺžku konania zapríčinenú nedostatočným obsadením súdu, nesprávnou organizáciou práce, nesústredenosťou vedenia konania a pod.

10. Z hľadiska kritéria správania sťažovateľov uvádzajú, že v konaní sú plne súčinní a priet'ahy nemožno pripísať ich správaniu. Niekoľkokrát urgovali súd, aby vo veci urýchlene rozhodol, ich sťažnosti na priet'ahy boli vyhodnotené ako dôvodné. Podľa sťažovateľov dôvodom podania opakovaného návrhu na priznanie odkladného účinku správnej žaloby bolo to, aby „*donútili nečinného porušovateľa*“ rozhodnúť o podanej správnej žalobe do 6 mesiacov od vydania uznesenia o priznaní odkladného účinku. Ak sťažovatelia mali právo podať takýto návrh, a to aj opakovane, takéto uplatňovanie procesného práva sťažovateľov v súdnom konaní im nemôže byť na ujmu.

11. K postupu samotného súdu uvádzajú, že postupom správneho súdu nepochybne došlo k zbytočným priet'ahom, a to najmä z dôvodu, že okrem rozhodnutia o návrhoch na priznanie odkladného účinku správnej žaloby krajský súd nevykonal žiadne úkony v merite veci. Sú toho názoru, že ide o konanie, ktoré si vyžaduje osobitnú rýchlosť vzhľadom na charakter a predmet sporu a permanentne trvajúci zásah do základných práv a slobôd.

12. Vo vzťahu k významu sporu pre sťažovateľov uvádzajú, že aj napriek tomu, že došlo k vydaniu druhostupňového správneho rozhodnutia, predmetné konanie má pre nich osobitný význam, pretože ak krajský súd rozhodne, že zásah [REDAKOVANÉ] je nezákonný, [REDAKOVANÉ] nebude môcť so získanými v žalobe označenými dôkazmi ďalej nakladať. Tieto dôkazy sú aktuálne súčasťou spisového materiálu v správnom konaní vedenom pred [REDAKOVANÉ]

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

14. Pri rozhodovaní o sťažnostiach pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote ústavný súd vychádza z toho, že ich účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom k odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/20). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu: právnu a faktickú zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na význam predmetu sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

15. Ústavný súd tiež poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd už vo svojich rozhodnutiach vyslovil, že „ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (II. ÚS 63/05). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sa postup všeobecného súdu nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru), sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 27/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 38/04 a iné).

16. K otázke posudzovania dĺžky konania a jej ne/primeranosti ústavný súd pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednávanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitost' veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie účastníkov a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i to, čo je pre sťažovateľa v konaní predmetom sporu, resp. jeho význam pre účastníkov konania.

17. Záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno teda formulovať vždy s ohľadom na uvedené faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu, a teda zakladajúce porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prietahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná.

18. Ústavný súd konštatuje, že prejednávaná ústavná sťažnosť je už v poradí piatou smerujúcou proti postupu krajského súdu v totožnom konaní. O predchádzajúcej (v poradí tretej, pozn.) ústavnej sťažnosti sťažovateľov v tej istej veci bolo rozhodnuté uznesením č. k. II. ÚS 244/2021 zo 6. mája 2021, ktoré nadobudlo právoplatnosť 20. mája 2021, ktorým bola ústavná sťažnosť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

19. V poradí štvrtú ústavnú sťažnosť v totožnej veci sťažovatelia doručili ústavnému súdu po necelých 3 týždňoch od právoplatnosti uznesenia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 244/2021, tvrdiac, že v napadnutom konaní naďalej dochádza k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd aj túto ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol uznesením č. k. IV. ÚS 376/2021 z 13. júla 2021 ako zjavne neopodstatnenú, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia vyslovil názor, že podanie sťažnosti s veľmi krátkym časovým odstupom hraničí so zneužitím práva. Napriek uvedenému konštatovaniu sa sťažovatelia v tej istej veci obrátili na ústavný súd s aktuálne prejednávanou ústavnou sťažnosťou už po 2 mesiacoch od právoplatnosti ostatného rozhodnutia ústavného súdu a tvrdia, že v napadnutom konaní aj naďalej dochádza k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušovaniu ich v bode 1 označených práv. Svoje tvrdenie opierajú o skutočnosť, že krajský súd v napadnutom konaní meritórne nerozhodol a ich sťažnosť na priet'ahy predsedovi krajského súdu bola už dvakrát uznaná ako dôvodná. Poukazujú tiež na vyhovujúci nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 30/2021 vydaný v obdobnej veci.

20. V uznesení č. k. II. ÚS 244/2021 zo 6. mája 2021 ústavný súd komplexným spôsobom zhodnotil právnu a skutkovú zložitost' napadnutého konania, správanie sťažovateľov a postup krajského súdu v napadnutom konaní vrátane významu tejto veci pre sťažovateľov, pričom senát ústavného súdu posudzujúci aktuálnu ústavnú sťažnosť sa s týmto komplexným zhodnotením plne stotožňuje.

21. V súčinnosti s krajským súdom ústavný súd zistil, že v období od januára 2021, keď ústavný súd naposledy hodnotil postup krajského súdu v napadnutom konaní, krajský súd vyzval žalobcov, aby sa vyjadrili k vyjadreniu žalovaného. Po zabezpečení týchto vyjadrení krajský súd vyzval žalovaného na vyjadrenie sa k nim. Vyjadrenie žalovaného bolo krajskému súdu doručené 26. apríla 2021. V súvislosti s uvedeným preto tvrdenie sťažovateľov (bod 68 sťažnosti), že krajský súd počas celej doby trvania konania nie je schopný zabezpečiť vyjadrenie žalovaného k žalobe, nezodpovedá skutočnému stavu veci. V období od 19. februára 2021 do 16. marca 2021 bol spis krajského súdu zapožičaný ústavnému súdu a v období od 11. mája 2021 do 9. júna 2021 krajský súd zapožičal administratívny spis žalovanému. Uvedené zistenia podľa názoru ústavného súdu nesignalizujú úplnú nečinnosť krajského súdu v napadnutom konaní.

22. Ústavný súd dáva do pozornosti, že predmetom napadnutého konania je súdny prieskum postupu orgánu verejnej správy (absencia riešenia skutkovo založeného sporu), preto fakt, že konajúci súd nevykonáva „viditeľné“ procesné úkony v konaní, neznamená, že sa vecou nezaobrá (m. m. III. ÚS 114/2019).

23. Pokiaľ sťažovatelia argumentujú obdobnou vecou (sp. zn. III. ÚS 30/2021), ústavný súd akcentuje skutočnosť, že dôvod vyhovenia ústavnej sťažnosti v označenej veci spočíval v jej odlišných skutkových okolnostiach, a to najmä v úplnej nečinnosti krajského súdu v období viac ako 1 roka bez vykonania jediného relevantného úkonu.

24. Vo vzťahu ku argumentácii sťažovateľov o dôvodnosti ich sťažností na priet'ahy v konaní podaných predsedovi krajského súdu ústavný súd opakovane uvádza, že aj keď tieto sťažnosti boli dvakrát vyhodnotené ako dôvodné, to neznamená, že tieto priet'ahy majú zároveň nevyhnutne aj ústavnoprávny rozmer. Dôvodnosť podaných sťažností bola konštatovaná len vzhľadom na prekročenie zákonnej lehoty (30 dní) na rozhodnutie o návrhoch sťažovateľov na priznanie odkladného účinku správnej žaloby podľa § 187 ods. 3 Správneho súdneho poriadku,

čo bez ďalšieho neznamená porušenie označených práv sťažovateľov (I. ÚS 86/02, IV. ÚS 440/2012).

25. V súvislosti s návrhmi sťažovateľov na priznanie odkladného účinku správnej žaloby ústavný súd konštatuje, že aj keď procesný predpis nevylučuje možnosť podať takýto návrh aj opakovane, na strane krajského súdu vyvolal povinnosť reagovať naň predpísaným spôsobom, čoho dôsledkom nepochybne je predĺženie konania. Podľa právneho názoru ústavného súdu využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi na uplatňovanie a presadzovanie jeho práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (m. m. I. ÚS 31/01). Zároveň dĺžku konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietahov v prípade, keď súd o procesných návrhoch sťažovateľa konal a rozhodoval bez zbytočných prietahov (napr. II. ÚS 41/00).

26. Ústavný súd pri posudzovaní postupu krajského súdu prihliadol na to, že priebeh napadnutého konania spadá aj do obdobia vyhlásenia výnimočného a núdzového stavu a jeho rozšírení uzneseniami vlády Slovenskej republiky podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19. Prijaté právne opatrenia a tiež celková spoločenská situácia v tomto období mali nepochybne vplyv aj na priebeh napadnutého konania. Uvedenú skutočnosť však nemožno pripočítavať na ťarchu vo veci konajúceho súdu (m. m. I. ÚS 373/2020). Aj keď štátom prijaté protipandemické opatrenia nie sú dôvodom na zbavenie zodpovednosti súdu za plynulý priebeh konania, uvedený záver sa týka predovšetkým konaní, ktoré začali s podstatne väčším časovým odstupom (teda skôr) pred nástupom epidémie COVID-19. Napadnuté konanie začalo v marci 2019, a tak jeho celkovú doterajšiu dĺžku (2 roky a 7 mesiacov) v nezanedbateľnej časti (1 rok a 7 mesiacov) prítomnosť nebezpečnej nákazlivej choroby ovplyvnila.

27. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že hoci doterajší postup krajského súdu v napadnutom konaní nebol celkom bez prietahov, ich intenzita s prihliadnutím na všetky okolnosti napadnutého konania nedosiahla podľa názoru ústavného súdu taký stupeň závažnosti, ktorý by mohol jednoznačne viesť k záveru o porušení základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

28. Ústavný súd nepovažuje dĺžku napadnutého konania do času podania ústavnej sťažnosti za neprimeranú, resp. dosahujúcu potrebnú ústavnoprávnu intenzitu, a to vzhľadom na všetky okolnosti veci, najmä na jej zložitosť, na ústavným súdom konštatované zneužitie subjektívnych práv sťažovateľov a objektívne prekážky postupu súdu. K takémuto záveru ústavný súd dospel aj s prihliadnutím na rozhodovaciu prax a judikatúru ESELP v obdobných veciach, podľa ktorej dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov, v závislosti od povahy a zložitosti veci, nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. III. ÚS 50/2015).

29. Z uvedených dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

30. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2022

Peter Straka
predseda senátu